CM4-17 Watch Left at Jeweler - אומן שגמר מלאכתו

Bava Metzia (Mishnah 80b)

בְּל הָאוֹמָנִין שׁוֹמְרֵי שָׂכָר הֵן — **All craftsmen are** considered **paid shomrim.** וְכוּלֵן שֶׁאָמְרוּ — **But** once any [craftsman] says to the one who hired him: טול אֶת שֶׁלְּךְּ וְהָבֵא מָעוֹת — "Take your property and bring the money that is due me," שׁוֹמֶר חַנָּם — he is considered an unpaid shomer.

Bava Metzia (Gemara 80b-81a)

ָּרְנּלְּנֶ בֵּר פָּפָא — Rav Nachman bar Pappa raised an objection from the Mishnah: יְכוּלְנֵ — But once any [craftsman] says to the one who hired him, שָּאָמְרוּ — But once any [craftsman] says to the one who hired him, שׁאָמְרוּ — "Take your property and bring the money that is due me," — be is considered an unpaid shomer. The Mishnah states only that when the craftsman says, "Take your property etc.," he indicates that he no longer wants to be responsible for the entrusted article. [81a] – הָא גְּמַרְתִּיו שׁוֹמֵר שִׂכָּר — But where he says merely "I have finished it," he is still considered a paid shomer.

The Gemara answers:

לא — **No!** The Mishnah specifies that if the craftsman says "Take your article and bring the money" he becomes an unpaid *shomer*, הָא הָבֵא מָעוֹת וְטוֹל אֶת שֶׁלְּךְ שׁוֹמֵר שְׂכָּר — **but** if he were to say "First **bring** the **money and** then you may **take your article**," he continues to be a **paid** *shomer*.

The Gemara objects to this approach:

אַבְל גְמַרְתִּי מֵאי — But if he says "I have finished it," what is the law? אָרְתִּי חַנָּם — He becomes an unpaid shomer. אִי הָבִי אַדְתָנֵי וְכוּלְן שָׁאָמְרוּ טוֹל אֶת שַׁלְּדְּ וְהָבֵא מְעוֹת שׁוֹמֵר חַנָּם — If so, instead of teaching: But once any [craftsman] says to the one who hired him, "Take your [article] and bring the money," he becomes an unpaid shomer, וְבָל שָׁבֵּן טוֹל אֶת שֶׁלְּדְּ Ulay שִׁלְּדְ עוֹל שֶׁרָ וְיִי בְּשִׁרְתִּי וְּמַרְתִּי בְּשׁׁרִ עוֹל אֶת שֶׁלְּדְ וֹח בּמֹץ שׁבְּן טוֹל אֶת שֶׁלְּדְ טוֹל אֶת שֶׁלְּדְ or and we would infer that certainly where the craftsman says "Take your article etc.," he becomes an unpaid shomer. — ? —

The Gemara answers:

עול אָת שֶּלְךְּ אִצְטְרִיכָּא לֵיה — **It was necessary** for the Mishnah to teach that if the craftsman says "**Take your article** etc.," he becomes an unpaid *shomer*, סְלְקָא דַּעְתָּדְ אַמִּינָא שׁוֹמֵר חָנָּם נַמִּי לֹא הֲנִי — because otherwise **one might have thought to say** that in such a case **[the craftsman] is not** considered **even an unpaid** *shomer*. קא מַשְׁמַע לָ — **[The Mishnah] therefore informs us** that he is still considered a *shomer*, albeit an unpaid one.

Bava Metzia (Gemara 49a)

ההוא גברא דיַהיב זויָי אַשׁוּמְשָׁמֵי — A certain man paid money for some sesame. לסוף אַיִּיקַר שוּמִשְמֵי — Later, before he took possession of his purchase, sesame appreciated in price. הַדַרוּ בָּהוּ וָאַמְרוּ לֵיהּ — [The sellers] reneged and said to him: ילית לן שומשמי — "We have no sesame; שָׁקוֹל זוּזַדְ — שָׁקוֹל take back your money!" לא שַקיל זווֵיה — He did not take his money. איגנוב — [The money] was then stolen from the sellers. אָתוּ לְקְמֵיה דְּרָבָא — They came before Rava for a ruling. ליה — Rava said to [the buyer]: ביון דאמרי לד שקול זווד ולא שקלית — Since they told you to take חסt only are [the sellers] not — חלא מְבַעֵיַא שׁוֹמֵר שָׁכָר דְּלֹא הַוֵּי your money, and you did not take it, אַלַא אַפִּילוּ שׁוֹמֵר חָנַם נַמִּי לֹא <u>הו</u>י **but they are not** considered **even unpaid** considered paid shomrim, shomrim.

טול את שלך, גמרתיו

שלחן ערוך (חושן משפט שו, א) - וכולם שאמרו טול את שלך והבא מעות או שאמר לו האומן גמרתיו ולא לקחו הבעלים הכלי הרי האומן שומר חנם.

ש"ך (שו, ב) - כיון שעדיין חייב לו מעות הוי שומר חנם.

נתיבות - בשלמא האומן חייב מטעם דתלינן מה שאמר טול את שלך שלא לסלק עצמו משמירה נתכוין רק שהודיעו שאינו רוצה לעכב החפץ בעד המעות ואם ירצה יכול ליטול את שלו והוא ימתין לו המעות ואם יניחו אצלו ברצונו ישמרנו משום הכי הוי שומר חנם.

פתחי חושו (ז, סקכ"ד) - אם כבר קיבל שכרו משמע מדברי הש"ד שאפילו שומר חנם אינו.

מחנה אפרים (כג) - כל שידעו הבעלים שגמר מלאכתו הוי כאלו א"ל גמרתיו או טול את שלך.

מהרש"ם (ח"ז סי' ב) - בן כפר שנתן בנו למלמד בשכר והתנה שילין הבן בבית המלמד והביא אתו כרים וכסתות לישן בהם, וככלות זמן המלמדות חזר הבן לביתו ושכח ליקח עמו הכרים וכסתות ויען שהיה חייב אביו שכר לימוד ולא היה לו לשלם לכן לא בא ליקח הכרים וכסתות מפני הבושה וגם נתיירא אולי יעכבן המלמד, ואחר איזו שבועות נגנבו כמה חפצים מבית המלמד וגם הכרים וכסתות... דדמי לאומן אחר שגמר מלאכתו, ואף דבעינן שיאמר גמרתיו מכל מקום הכא בכלה זמנו אינו צריך להודיעו, וגם לא גילה דעתו שתופסן עבור חובו.

פתחי חושן (ז, סקכ"ב) - יש לעיין כשאמר לו בתחלה כשקיבלו שביום זה יהיה מוכן ויבא לקבלו, אם דינו כאומר גמרתיו.

הבא מעות וטול את שלך

רש"י - דגלי אדעתא דתפיס ליה אאגריה שומר שכר הוא.

שלחן ערוך (חושן משפט שו, א) - אבל אם אמר האומן הבא מעות וטול את שלך עדיין הוא שומר שכר כמו שהיה.

איני שומרו עוד

רש"י - אינו תופסו על שכרו הוא דקאמר ליה, אבל מדין פקדון לא סליק נפשיה.

ריטב"א - ש"מ דאלו אמר לו בפירוש טול את שלך איני רוצה לשמרו שוב אינו עליו אפילו ש"ח.

תוס' (בבא מציעא מט.) - והא דאמר בפרק האומנין טול שלך והבא מעות שומר חנם, היינו משום דמעיקרא היה שומר שכר וכשאמר לו טול שלך לא לסלק עצמו לגמרי משמירה קאמר אלא שלא יהיה שומר שכר.

.רמ"א - ואם אמר טול את שלך ואיני שומרו עוד פטור

ביאור הגר"א - וכן משמע מרש"י... ובזה מתורץ קושית תוס' מט.

סמ"ע (שו, ד) ואפילו שומר חנם לא הוי דהא גילה דעתו שאינו רוצה להיות בשמירתו כלל, אבל אם הקדים לומר הבא מעות וטול את שלך ואינו שומרו עוד מזה לא איירי כאן אלא גם בזה אמרינן דלא אמר טול את שלך ואיני שומרו עוד אלא אחר שיבא המעות.

עבר זמן הרבה

פתחי חושן (ז, סקכ"ד) - אפשר שמכיון שנתרצה לתנאי זה הרי זה כאילו מעכשיו מוסרו על דעת תנאי זה, מיהו כל זה אינו מועיל אלא לפטור האומן מחיובי שמירה, אבל מסתבר שאין בתנאי כזה להתיר לאומן ליקח החפץ לעצמו אלא אם כן יודיע (או בשלט באופן הבולט) שבאם לא יבא לקבל החפץ הרי מעכשיו מתיר לו לעשות בו כבשלו... אמנם אם החפץ מפריע לו שאין לו מקום, וגם אין עליו אחריות שמירה, אפשר שיש בזה משום דין אבידה, ויכול למכרו ולהניח המעות.